

Samfundsfag C-niveau

- Passer til forløb om: 'Identitetsdannelse i senmodernismen' og 'Sådan fungerer Danmark' (velfærdsstat og den danske model/arbejdsmarkedspolitik)
- Varighed: to moduler af 50 minutter eller et modul på 90 minutter
- Kan kombineres med de tværfaglige opgaver, der findes til film 1 (indsæt link) og udvides til 3-4 modulers varighed.
- Vælg mellem fokus på "samfundstendens" eller på "sociologisk blik" i 3. sekvens

Første sekvens: Se film 1 + introøvelse (15-20 minutter)

Eleverne diskuterer 2 og 2 efter filmen, hvor i deres eget liv, de selvtracker. Hvert makkerpar skal finde minimum 3 eksempler. Læreren samler op og skriver eksemplerne på tavlen.

Anden sekvens: Se film 2 & 3 + åben klassesdiskussion (20-25 minutter)

Filmene sætter fokus på forskellige måder at selvoptimere på: selvdisciplinering, selvtracking og brug af såkaldte studydrugs (Ritalin og Modifanil). Klassen diskuterer åbent forskellene på de tre metoder til selvoptimering, og der samles op med en liste over fordele og ulemper ved de tre forskellige metoder. Inddrag begrebet kontraindikationer i overvejelserne.

Tredje sekvens (opgave a): Gruppearbejde med fokus på at forstå filmene som en del af en samfundstendens (30-35 minutter)

Inddel klassen i grupper af 4 elever: Filmene italesætter selvoptimering som en konsekvens af en strukturel ændring i samfundet. Eleverne skal gøre nedenstående:

- Læs artiklen '[Hvad er konkurrencestaten](#)'. Diskuter herefter, hvad konkurrencestaten er, og hvordan det passer med den karakteristik af samtiden, som bliver beskrevet i film 3.
- Hvad er det for nogle kritikpunkter, sociologen Rasmus Willeig præsenterer af konkurrencestaten i disse klip:
<https://www.youtube.com/watch?v=UFDwUY4WEIQ>
<https://www.youtube.com/watch?v=vyun8lBiBx8>.
- Hvordan passer kritikken sammen med de ulemper ved selvtracking og præstationsfremmende midler, som film 2 & 3 præsenterer os for?

Tredje sekvens (opgave b): Gruppearbejde med fokus på at forstå filmene i et sociologisk perspektiv (30-35 minutter)

Inddel klassen i grupper af 4 elever: Filmene fokuserer på forskellige cases, hvor selvoptimering spiller en central rolle for karaktererne. Undersøg i grupperne disse cases ud fra nedenstående spørgsmål:

- Se på de forskellige karakterer, film 2 og 3 introducerer os for. Undersøg, hvordan deres syn på selvoptimering passer ind i den definition af senmodernismen, som Anthony Giddens eller Thomas Ziehe har givet. Inddrag citater fra filmenes karakterer og brug sociologernes begreber i jeres undersøgelse.

fortsættes på næste side...

LÆRERVEJLEDNING, SAMFUNDSFAG: "HJERNEGYMNASTIK"

- Sociologien Pierre Bourdieu introducerede os for et begrebsapparat, hvor kapitaler, habitus, felt, doxa og illusio står centralt. Vurdér i grupper, om filmens cases opererer inden for ens felter med sammenlignelige doxa? Kan eliteidrætsfeltet, arbejdspladsen og uddannelsesfeltet sammenlignes? Overføres normer fra et felt til et andet?
- Diskuter, hvorvidt selftracking skaber uhensigtsmæssige strukturer, der tvinger aktørerne til at selvoptimere på bekostning af andre vigtige ting i deres liv, eller om aktørerne selv er i stand til at træffe beslutninger om, hvor meget de vil lade deres liv styre af de nye teknologiske muligheder for selvoptimering.

Fjerde sekvens: Opsamling og diskussion (15-20 min)

Eleverne skal skrive deres svar på spørgsmålene ned. Efter 30 minutter samles klassen. Læreren samler op på elevernes arbejde.

- Opsamling på opgave 3a: Sammen defineres konkurrencestaten, og der diskuteres fordele og ulemper ved det samfund, vi lever i, hvor vi i stigende grad presses til at præstere. Hvis der er tid, kan læreren inddrage eksempler som MUS eller KRAM, perspektiver fra Svend Brinkmann eller Hartmut Rosas teori samt klip eller fortællinger fra DR programmet I Løvens Hule (se A og B-niveau for links).
- Opsamling opgave 3b: Klassediskussion med fokus på at forstå filmene i sociologisk perspektiv og forstå aktør/struktur-forholdet.

Faglige mål

- Anvende og kombinere viden og kundskaber fra fagets discipliner til at redegøre for aktuelle samfundsmæssige problemer og diskutere løsninger herpå
- Anvende viden, begreber og faglige sammenhænge fra kernestoffet til at forklare og diskutere samfundsmæssige problemer
- Behandle problemstillinger i samspil med andre fag
- Formidle faglige sammenhænge på fagets taksonomiske niveauer med anvendelse af faglige begreber

Kernestof

- Sociologi - identitetsdannelse og socialisering
- Velfærdsprincipper, herunder stat, marked og civilsamfund
- Kvalitativ metode

Samfundsfag B-niveau

- Passer til forløb om: 'Identitetsdannelse i senmodernismen' og 'Sådan fungerer Danmark' (velfærdsstat og den danske model/arbejdsmarkeds politik)
- Varighed: to moduler af 50 minutter eller et modul på 90 minutter
- Kan kombineres med de tværfaglige opgaver, der findes til film 1 (indsæt link) og udvides til 3-4 modulers varighed.

Forslag til forberedelse til samfundsfagligt arbejde med emnet:

Læs artiklen "[Hvad er konkurrencestaten](#)" og diskuter, hvilke strukturelle ændringer, som følger med skiftet fra en klassisk universel velfærdsstat til en konkurrencestat.

Første sekvens: Se film 1 + introøvelse (15 minutter)

Eleverne diskuterer 2 og 2 efter filmen, hvor i deres eget liv, de selvtracker. Hvert makkerpar skal finde minimum 3 eksempler. Læreren samler op og skriver eksemplerne på tavlen.

Anden sekvens: Se film 2 & 3 + åben klassesdiskussion (20 minutter)

Filmene sætter fokus på forskellige måder at selvoptimere på: selvdisciplinering, selftracking og brug af såkaldte studydrugs (Ritalin og Modifanil). Klassen diskuterer åbent forskellene på de tre metoder til selvoptimering, og der samles op med en liste over fordele og ulemper ved de tre forskellige metoder. Inddrag begrebet kontraindikationer i overvejelserne.

Tredje sekvens (opgave a): Gruppearbejde med fokus på at forstå filmene som en del af en samfundstendens (35 minutter)

Gruppeopgave i grupper af 4: Filmene italesætter selvoptimering som en konsekvens af en strukturel ændring i samfundet. Del følgende 4 artikler mellem de 4 elever. De skal læse hver sin tekst (10 minutter).

- [Artikel om MUS](#) (medarbejder-udviklings-samtalen)
- [Artikel om KRAM](#) (Kost, Rygning, Alkohol og Motion)
- [Artikel om Svend Brinkmanns syn på arbejdsmarkedet](#)
- [Artikel om iværksætterier som tidstrend](#) fra Euroman (brug unilogin til at logge på infomedia)

Hver elev fremlægger indholdet af sin artikel for de andre elever i gruppen (samlet 10 minutter). Gruppen skal nu diskutere (fx):

- Hvordan ser det ideelle arbejdsmarked ud? Er det ok at slappe af? For hvis skyld går man på arbejde? Statens, arbejdsgiveren eller sin egen?
- Er selftracking eller medarbejder-tracking en uundgåelig del af fremtiden MUS og vores sundhedsvæsen?

fortsættes på næste side...

LÆRERVEJLEDNING, SAMFUNDSFAG: "HJERNEGYMNASTIK"

- Hvor rummeligt vil fremtidens arbejdsmarked (herunder arbejdsgiveren) være overfor medarbejdere, der ikke præsterer godt nok? Inddrag viden fra film 2 og 3 i diskussionen.
- Hvor rummeligt vil fremtidens offentlige sundhedsvæsen være overfor individer, der gør noget ved KRAM-faktorerne?
- Er selftracking eller medarbejder-tracking en uundgåelig del af fremtiden MUS og vores sundhedsvæsen?
- Er Ritalin eller Modifanil en uundgåelig del af fremtidens MUS?
- Hvilken effekt vil det have, hvis vi sygeliggør (medicinerer mod) den præstation, der ligger under middel?
- Ville du tage Ritalin eller Modifanil for at præstere godt i skolen eller på arbejdspladsen?

Eleverne skal skrive deres svar på spørgsmålene ned.

Tredje sekvens (opgave b): Gruppearbejde med fokus på at forstå filmene i et sociologisk perspektiv (30-35 minutter)

Inddel klassen i grupper af 4 elever: Filmene fokuserer på forskellige cases, hvor selvoptimering spiller en central rolle for karaktererne. Undersøg i grupperne disse cases ud fra nedenstående spørgsmål:

- Se på de forskellige karakterer, film 2 og 3 introducerer os for. Undersøg, hvordan deres syn på selvoptimering passer ind i den senmoderne epoke (brug Giddens, Ziehe, Beck m.fl). Inddrag citater fra filmenes karakterer og brug sociologernes begreber i jeres undersøgelse.
- Sociologien Pierre Bourdieu introducerede os for et begrebsapparat, hvor kapitaler, habitus, felt, doxa og illusio står centralt. Vurdér i grupper, om filmens cases opererer inden for ens felter med sammenlignelige doxa? Kan eliteidrætsfeltet, arbejdspladsen og uddannelsesfeltet sammenlignes? Overføres normer fra et felt til et andet?
- Diskuter, hvorvidt selftracking skaber uhensigtsmæssige strukturer, der tvinger aktørerne til at selvoptimere på bekostning af andre vigtige ting i deres liv, eller om aktørerne selv er i stand til at træffe beslutninger om, hvor meget de vil lade deres liv styre af de nye teknologiske muligheder for selvoptimering.

Fjerde sekvens: Opsamling og diskussion (20 min)

Læreren samler op på elevernes arbejde. Kan eventuelt kombineres med en eller begge af nedenstående videoer med sociologen, Rasmus Willig og nedenstående diskussionsopgave:

- Hvad er det for nogle kritikpunkter, sociologen Rasmus Willig præsenterer af konkurrencestaten i disse klip:
 1. <https://www.youtube.com/watch?v=UFDwUY4WEIQ>
 2. <https://www.youtube.com/watch?v=vyun8lBiBx8>
- Hvordan passer kritikken sammen med de ulemper ved selftracking og præstationsfremmende midler, som film 2 & 3 præsenterer os for?

Faglige mål

- Anvende og kombinere viden og kundskaber fra fagets discipliner til at undersøge aktuelle samfundsmæssige problemstillinger i Danmark og andre lande og diskutere foreliggende og egne løsninger herpå
- Anvende viden, begreber og faglige sammenhænge fra kernestoffet samt enkle teorier til at forklare og diskutere samfundsmæssige problemstillinger
- Sammenligne og forklare sociale og kulturelle mønstre
- Behandle problemstillinger i samspil med andre fag
- Formulere faglige problemstillinger og indsamle, kritisk vurdere og bearbejde dansk og fremmedsproget materiale, herunder statistisk materiale, til at undersøge og diskutere problemstillinger og konkludere
- Formidle faglige sammenhænge på en struktureret og nuanceret måde på fagets taksonomiske niveauer med anvendelse af fagets terminologi
- På et fagligt grundlag argumentere sammenhængende og nuanceret for egne synspunkter og indgå i en faglig dialog.

Kernestof

- Identitetsdannelse og socialisering
- Social differentiering og kulturelle mønstre i forskellige lande, herunder Danmark.
- Velfærdsprincipper, herunder stat, marked og civilsamfund
- Metode
- Komparativ og kvalitativ metode.

Samfundsfag A-niveau

- Passer til forløb om: Identitetsdannelse i senmodernismen og sådan fungerer Danmark (velfærdsstat og den danske model/arbejdsmarkedspolitik)
- Varighed: 4 moduler af 50 minutter eller to moduler på 90 minutter
- Kan kombineres med de tværfaglige opgaver, der findes til film 1 (indsæt link) og udvides til 3-4 modulers varighed.

Forslag til forberedelse til samfundsfagligt arbejde med emnet:

Læs artiklen "[Hvad er konkurrencestaten](#)"

og diskuter, hvilke strukturelle ændringer, som følger med skiftet fra en klassisk universel velfærdsstat til en konkurrencestat.

Første sekvens: Se film 1 + introøvelse (15 minutter)

Eleverne diskuterer 2 og 2 efter filmen, hvor i deres eget liv, de selvtracker. Hvert makkerpar skal finde minimum 3 eksempler. Læreren samler op og skriver eksemplerne på tavlen.

Anden sekvens: Se film 2 & 3 + åben klassesdiskussion (20 minutter)

Filmene sætter fokus på forskellige måder at selvoptimere på: selvdisciplinering, selvtracking og brug af såkaldte studydrugs (Ritalin og Modifanil). Klassen diskuterer åbent forskellene på de tre metoder til selvoptimering, og der samles op med en liste over fordele og ulemper ved de tre forskellige metoder. Inddrag begrebet kontraindikationer i overvejelserne.

Tredje sekvens: Gruppearbejde med fokus på at forstå filmene som en del af en samfundstendens (35 minutter)

Gruppeopgave i grupper af 4: Filmene italesætter selvoptimering som en konsekvens af en strukturel ændring i samfundet. Del følgende 4 artikler mellem de 4 elever. De skal læse hver sin tekst (10 minutter).

- [Artikel om MUS](#) (medarbejder-udviklings-samtalen)
- [Artikel om KRAM](#) (Kost, Rygning, Alkohol og Motion)
- [Artikel om Svend Brinkmanns syn på arbejdsmarkedet](#)
- [Artikel om iværksætteri som tidstrend](#) fra Euroman (brug uni-login til at logge på infomedia)

Hver elev fremlægger indholdet af sin artikel for de andre elever i gruppen (samlet 10 minutter). Gruppen skal nu diskutere (fx):

- Hvor rummeligt vil fremtidens arbejdsmarked (herunder arbejdsgiveren) være overfor medarbejdere, der ikke præsterer godt nok? Inddrag viden fra film 2 og 3 i diskussionen.
- Hvor rummeligt vil fremtidens offentlige sundhedsvæsen være overfor individer, der gør noget ved KRAM-faktorerne?

fortsættes på næste side ...

LÆRERVEJLEDNING, SAMFUNDSFAG: "HJERNEGYMNASTIK"

- Er selftracking eller medarbejder-tracking en uundgåelig del af fremtiden MUS og vores sundhedsvæsen?
- Er Ritalin eller Modifanil en uundgåelig del af fremtidens MUS?
- Hvilken effekt vil det have, hvis vi sygeliggør (medicinerer mod) den præstation, der ligger under middel?
- Ville du tage Ritalin eller Modifanil for at præstere godt i skolen eller på arbejdspladsen?

Eleverne skal skrive deres svar på spørgsmålene ned.

Fjerde sekvens: Opsamling og diskussion (20 min)

Læreren samler op på elevernes arbejde.

Femte sekvens: Gruppearbejde (20 minutter)

Hvad er det for nogle kritikpunkter, sociologen Rasmus Willig præsenterer af konkurrencestaten i disse klip:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=UFDwUY4WEIQ>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=vyun8lBiBx8>

Hvordan passer kritikken sammen med de ulemper ved selftracking og præstationsfremmende midler, som film 2 & 3 præsenterer os for? Eleverne skriver deres pointer ned.

Sjette sekvens: Teoretiske spørgsmål til filmene (evt. i grupper og med en klassepræsentation som slutprodukt). Vælg dem, der passer til forløb og fagligt stof og variér det efter den tid, I har til rådighed.

- Hvordan passer udviklingen mod selvoptimering med Anthony Giddens beskrivelse af det senmoderne samfund?
- Hvordan kan man problematisere fx MUS, KRAM, selftracking og studydrugs med Jürgen Habermas begreber systemverden og livsverden (og kolonisering af livsverdenen)?
- Hvordan kan man beskrive udviklingen med sociologen Hartmut Rosas begrebsapparat? Brug (fx) begreberne accelerationssamfundet, resonans, fremmedgørelse og asynkron udvikling.
- Hvordan kan vi se på de forskellige cases, der præsenteres i filmen, ud fra sociologen Pierre Bourdieus perspektiv? Er de forskellige felter mulige at se på samlet? Brug (fx) begreberne kapitaler, habitus, felt, doxa og illusio.
- Hvordan kan man anskue det fra et diskursanalytisk perspektiv? Hvordan vil Norman Fairclough eller Michel Foucault se på problemstillingerne, som filmen præsenterer os for? Hvad er det for en magt, der internaliseres, når vi selvovervåger os gennem moderne teknologi? Brug Faircloughs tredimensionelle model og begreberne internalisering af magten og overvågningssamfundet.
- Hvordan vil teoretikeren Mihály Csikszentmihalyi forklare, at man kan blive afhængig af selvoptimerende midler (selftracking eller studydrugs)?

Syvende sekvens: Opsamling på emnet i samfundsvidenskabelig sammenhæng.

Gense film 2 og 3 og diskuter, hvordan det ideelle arbejdsmarked i fremtiden skal se ud.

- Er det ok at slappe af med sit liv, eller skal man altid præstere sit ypperste?
- For hvis skyld går man på arbejde? Statens/samfundets, arbejdsgiverens/firmaets eller sin egen?
- Hvad vil man have ud af livet?

Faglige mål

- Anvende og kombinere viden og kundskaber fra fagets discipliner til at undersøge aktuelle samfundsmæssige problemstillinger i Danmark og andre lande og diskutere foreliggende og egne løsninger herpå
- Anvende viden, begreber og faglige sammenhænge fra kernestoffet og forskellige teorier fra fagets discipliner til at forklare og diskutere samfundsmæssige problemstillinger og udviklingstendenser
- Forklare sammenhænge mellem samfundsforandringer og ændringer i sociale og kulturelle mønstre
- Behandle problemstillinger i samspil med andre fag
- Analysere og formidle – skriftligt og mundtligt – empiriske og teoretiske sammenhænge på en struktureret og nuanceret måde på fagets taksonomiske niveauer med anvendelse af fagets terminologi
- På et fagligt grundlag argumentere sammenhængende og nuanceret for egne synspunkter, placere disse i en teoretisk sammenhæng og indgå i en faglig dialog.

Kernestof

- Identitetsdannelse og socialisering samt social differentiering og kulturelle mønstre i forskellige lande, herunder Danmark
- Samfundsforandringer og forholdet mellem aktør og struktur.
- Velfærdsprincipper og forholdet mellem stat, civilsamfund og marked, herunder markedsmechanismen og politisk påvirkning heraf
- Kvalitativ metode
- Komparativ metode og casestudier